

Jaarverslag 2017

Stichting Duurzaamheidscentrum
De Papaver

De Papaver
Duurzaamheidscentrum Delft

Voorwoord

Voor u ligt het tweede jaarverslag van de Stichting Duurzaamheidscentrum De Papaver. Door drukte is het jaarverslag helaas verlaat. Als je het jaarverslag doorleest zie je een enorme hoeveelheid activiteiten die door De Papaver is georganiseerd door de medewerkers en de vrijwilligers. We zijn daar bijzonder trots op. De Papaver is daardoor een levendig centrum waar het hele jaar door wat te zien en te beleven valt. Dit vertaalt zich ook in de bezoekerscijfers: in 2017 bezochten rond de 21.000 mensen De Papaver.

Financieel is het ook een goed jaar geweest, mede door de enorme inzet van iedereen kunnen we 2017 afsluiten met een positief resultaat. In dit voorwoord belicht ik verder een aantal gebeurtenissen.

In 2017 hebben we het aangedurfd om de medewerkers een vast contract aan te bieden. Voor de Stichting en voor de medewerkers een mijlpaal. De positie van De Papaver werd door het bestuur stabiel genoeg geacht voor de korte en langere termijn om deze verbintenissen aan te kunnen gaan.

Daarnaast is een kleine statutenwijziging doorgevoerd die het mogelijk maakt om de ANBI-status bij de belastingdienst aan te vragen. De Papaver is inmiddels per 1 januari 2018 officieel een ANBI, een Algemeen Nut Beogende Instelling. De status heeft een groot aantal belastingtechnische voordelen. Vrijwilligers kunnen onder bepaalde voorwaarden hun werkzaamheden voor De Papaver als gift aftrekken en donateurs kunnen hun giften aftrekken van de inkomsten- of vennootschapsbelasting.

De participatie van scholen aan ons aanbod Natuur- en Milieueducatie laat een duidelijke groei zien. Dit is denken wij mede veroorzaakt door ons rondje langs de scholen. Ook is er voor de NME een nieuw communicatieplan opgesteld en is de website geheel vernieuwd om het gebruik van het aanbod nog meer te stimuleren. De resultaten zijn in hoofdstuk 2 te zien.

Het zwerfafvalproject en het project 'schoon belonen' waren eveneens succesvol in 2017. Alle doelstelling zijn ruimschoots gehaald. Nieuwe supporters van schoon weten hun weg naar De Papaver te vinden. In 2017 stonden meer dan 700 inwoners van Delft geregistreerd. Het is fantastisch dat zoveel mensen bereid zijn om hun leefomgeving te ontdoen van zwerfafval en schoon te houden.

2017 was ook het jaar dat we voor de eerste keer een lentefair hebben georganiseerd. Het evenement was mede door het mooie weer een groot succes met rond de 2000 bezoekers. De bedoeling is dat we de fair elk jaar in het eerste weekend van april gaan herhalen. Voor groene organisaties en bedrijven is het een mooie gelegenheid zich te presenteren.

Namens het bestuur wens ik u verder veel leesplezier.

Max van der Laan,

Voorzitter Stichting Duurzaamheidscentrum De Papaver

Inhoudsopgave

Inhoud

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
1. Missie, visie, kernactiviteiten en doelen	4
2. Natuur- en Milieueducatie 2017-2018	5
3. Afvalprojecten: Zwerfafval & Schoon Belonen	9
3.1 Zwerfafvalproject 2017	9
3.2 Schoon Belonen 2017	13
4. Publieksactiviteiten	15
Inleiding	15
Overzicht aantal bezoekers	15
Tentoonstellingen	15
Vakantieactiviteiten	17
Overige publieksactiviteiten	18
5. Verhuur vergaderruimtes	20
6. Communicatie	21
7. Partners en samenwerking	23
8. Bestuur en personele zaken	24
9. Jaarrekening 2017	26

1. Missie, visie, kernactiviteiten en doelen

Missie

Door leren, inspireren en samenwerken, het duurzaam denken en doen stimuleren in Delft en de regio.

Visie

De Papaver is hét duurzaamheidscentrum voor de stad Delft en de regio, dat samen met bewoners, scholen, bezoekers, bedrijven en partnerorganisaties een concrete bijdrage levert aan een duurzame en groene wereld.

Kernactiviteiten

Om onze missie en visie uit te dragen richt De Papaver zich op de volgende kernactiviteiten:

- Kernactiviteit I: het aanbieden van Natuur- en Milieu en Duurzaamheidsonderwijs (NME) aan het primair onderwijs
- Kernactiviteit II: participeren in en uitvoeren en initiëren van duurzaamheidsprojecten
- Kernactiviteit III: het zijn van een kennis- bezoekerscentrum op het gebied van duurzaamheid
- Kernactiviteit IV: het zijn van een duurzame vergader- en cursuslocatie

Doelen

In 2017 is een beleidsplan opgesteld voor de periode 2018 – 2020. In dit beleidsplan zijn verschillende doelstellingen geformuleerd per kernactiviteit. Het beleidsplan is in te zien via deze link: <https://www.papaverdelft.nl/wp-content/uploads/2018/07/Beleidsplan-De-Papaver-2018.pdf>

2. Natuur- en Milieueducatie 2017-2018¹

Het NME-jaar 2017-2018 was op veel vlakken weer een geslaagd jaar. In dit jaaroverzicht lichten wij de hoogtepunten eruit. Zo was er in het NME-aanbod een hoop nieuws te kiezen voor de leerkrachten in 2017-2018. Maar liefst 4 nieuwe gastlessen, 2 nieuwe excursies en 8 nieuwe lespakketten zijn toegevoegd aan het aanbod. Deze lesmaterialen sluiten aan op de veranderende behoeften in het onderwijs en onze doelstellingen:

- Meer naar buiten en bewegen
- Ontdekkend en onderzoekend leren

De volgende **gastlessen** en **excursies** zijn toegevoegd:

- Afval bestaat niet
- Bezoek van een grondstoffencoach
- Nationale dierenambulance
- De wereld van Sarah en Sergio (duurzaamheid-les over grondstoffen, energie en ecologie)
- Slootjesdieren (excursie)
- Slootsafari (excursie)

Bij beide excursies hoort tevens nieuw ontwikkeld lesmateriaal zoals een 4-op-een-rij kaart, Raad-het-dier-spel en een vragenkaart Waterdieren.

Naast nieuwe gastlessen en excursies zijn ook **leskisten en lesmappen** toegevoegd:

- Bomen Buitentas
- Techniek uit de natuur
- Opwarming
- Levende oceanen
- Wordt een Duurzaamheld
- Energierevolutie
- Visserijspel (eventueel met gastdocent)
- Taste the waste (met soepkliko)

Er is in het schooljaar ook een aantal **nieuwe projecten** uitgevoerd:

- Tulpenveld (i.s.m. Delft Bloeit met leerlingen tulpenbollen planten naast het stadskantoor/station, 1 school, 6 klassen, ca. 150 leerlingen)
- Film en excursie De Wilde Stad (4 scholen, 7 klassen, 212 leerlingen)
- Modderdag (met mudkitchen) (1 school, 4 klassen, ca. 100 leerlingen)
- Buitenlesdag (4 scholen, 7 klassen, 201 leerlingen)
- Extra activiteiten: Bijenhotels en zaadbommen maken bij de Johanneschool en naar de sloot met basisschool *De Bron* en het *Hoogheemraadschap*

Behalve nieuw aanbod is er ook **vernieuwd**:

- Foto-excursie Lente (geheel in een nieuw jasje gestoken)
- Zwerfafval gastles (door partner Avalex)
- Ontdek de Stadsboerderij (nieuwe opzet)
- Groen doet Goed rugzakjes (uitbreiding met nieuwe seizoensbingokaarten)

Ons beleid m.b.t. vernieuwing is dat we zo min mogelijk zelf producten ontwikkelen en dat we bij voorkeur gebruik maken van goede producten van anderen. Daarbij worden de producten vooraf

---

¹ Het schooljaar volgt niet het kalenderjaar. In dit jaarverslag een overzicht van 2017-2018.

beoordeeld op kwaliteit. Dit levert een tijds- en kostenbesparing op.

Nieuw communicatieplan

Om te bepalen hoe we onze klanten nog beter konden bedienen is er een nieuw communicatieplan opgesteld en is de website geheel vernieuwd. Ook het uiterlijk van het aanbod voor scholen is daarin meegenomen en dit heeft inmiddels geresulteerd in een mooie nieuwe vormgeving van de leskisten en een inspiratiekaart. Met die inspiratiekaart wordt de leerkracht geprikkeld om ook andere producten af te nemen die aansluiten bij het product dat ze op dat moment in huis hebben. Bijvoorbeeld bij de leskist paddenstoelen worden de herfstexcursie, de kweekset champignons en het lespakket 'Naar buiten' aanbevolen als extra verdieping van de stof. Hiermee trachten wij het gebruik van het NME-aanbod nog verder te stimuleren.

Rondje langs de scholen

Aan het begin van het schooljaar zijn we bij 29 scholen langs gegaan en hebben met directeuren of NME-coördinatoren gesproken. Het rondje langs de scholen leverde veel waardevolle informatie op en heeft de relatie met De Papaver nieuwe energie gegeven. In veel gevallen is er na het bezoek weer (meer) geboekt. Wat opviel in het rondje langs de scholen was dat de druk op scholen en leerkrachten enorm is toegenomen en dat scholen grote veranderingen ondergaan. Vanwege die drukte viel het niet mee een afspraak te krijgen en hadden de geïnterviewden vaak geen zin om de vragenlijst (die wij vooraf hadden opgesteld) door te nemen. Wel kregen we vaak te horen dat het werk van De Papaver zeer wordt gewaardeerd en als nuttig wordt beschouwd. Tijdens het rondje werd een teamdag voor de leerkrachten op De Papaver aangeboden waarbij de school een presentatie van het NME-aanbod zou krijgen en de rest van de ochtend of middag zelf mocht invullen. Meerdere scholen gaven aan daar interesse in te hebben maar tot nu toe hebben maar twee scholen daar gebruik van gemaakt. Na de presentatie van ons aanbod werd flink bijgeboekt.

Tentoonstelling Klimaatadaptatie

De nieuwe tentoonstelling klimaatadaptatie is ook bij scholen aangeboden. Bij de tentoonstelling is een educatieve speurtocht gemaakt voor het basisonderwijs, maar helaas zijn geen scholen op het aanbod ingegaan. Een vaak gehoorde reden hiervoor is dat leerkrachten/ouders het ook steeds drukker hebben en vervoer regelen daardoor lastig is.

Samenwerking met partners

Behalve de samenwerking met het Hoogheemraadschap en de gemeente Delft voor de tentoonstelling is er ook samenwerking geweest met andere partners. Zo konden 7 klassen de film "De Wilde Stad" bezoeken in het filmhuis en via De Papaver bij IVN een Wilde Stad excursie boeken. Ook is De Papaver met het IVN betrokken geweest bij het Tiny Forest project in de Harnaspolder en de Natuuroudercursus. Verder is er een samenwerkingsverband in het kader van het provinciale project Groen doet Goed, met gemeente Delft, BuytenDelft, Kinderboerderij Tanthof, Kindertuinen, Groenkracht, Ad Naturam, JOGG en de GGD. Binnen het Groen doet goed programma was De Papaver de trekker van het deelproject 'gezonde scholen worden steeds groener'. Vanuit dit deelproject is bij 8 basisscholen een op maat gemaakt programma opgesteld om de scholen te vergroenen en voedselbewustzijn te vergroten. De uren die De Papaver vergoed krijgt vanuit het Groen-doet goed project, doneert De Papaver aan de partners die aan dit deelproject hebben meegedaan als zijnde cofinanciering voor de uitvoering van de programma's. De Papaver heeft hiermee geïnvesteerd in haar relatie met partners en heeft tegelijkertijd het NME-aanbod kunnen vergroten.

Verder was er ook samenwerking met de gemeente Den Haag, Vockestaert, Avalex, de Botanische Tuin en de Vogelwacht.

Voor nieuwe lessen die een raakvlak hebben met techniek is tijd gestoken in een samenwerking met Techniek Talent en met Wonderwel. De betrokken partijen willen en kunnen een pilot in Delft

uitvoeren, er moeten alleen nog fondsen gezocht worden. Dit wordt in het schooljaar 2018-2019 verder opgepakt.

Daarnaast participeert de directeur van De Papaver, Jeremy Groeneweg, in het GDO-netwerk (Gemeentes voor Duurzame Ontwikkeling) en denkt hij mee aan de GDO-strategie en het opzetten van een digitaal NME/GDO-platform om het landelijke aanbod inzichtelijk te maken en samenwerkingsverbanden tussen NME-centra te bevorderen.

Trainingen en bijscholing

Bijblijven in een snel veranderend werkveld vraagt om continue bijscholing. De medewerkers hebben trainingdagen bijgewoond voor Edso (het reserveringssysteem), Ecoschools, diverse leerkringen van het GDO en de ZON-studiedagen. Ook is er regelmatig een uitwisseling met de NME-collega's uit Den Haag.

Participatie

Hieronder staat een overzicht van de participatie van scholen. Deze cijfers komen uit ons online-boekingssysteem (Edso). Eerst in een totaaloverzicht met alle scholen uit Delft en Pijnacker-Nootdorp, daarna gesplitst in Delft en Pijnacker-Nootdorp.

Participatie van scholen uit Delft en Pijnacker-Nootdorp (53 scholen):

Afname door scholen	Aantallen	Gewenst percentage	Resultaat schooljaar 2018-2019	Streefaantallen
Geen afname	4 van de 53	≤ 20%	7,5%	11
1 of meer producten	49 van de 53	≥ 80%	92%	46
2 of meer producten	38 van de 53	≥ 70%	71%	40
3 of meer producten	37 van de 53	≥ 60%	70%	34
Verhouding reserveringen binnen/buitenproducten	189 van de 403	≥ 55%	47%	168

Participatie van scholen uit Delft (34 scholen):

Afname door scholen	Aantallen	Gewenst percentage	Resultaat schooljaar 2018-2019
Geen afname	3 van de 34	≤ 20%	9%
1 of meer producten	31 van de 34	≥ 80%	91%
2 of meer producten	25 van de 34	≥ 70%	74%
3 of meer producten	25 van de 34	≥ 60%	74%

Participatie van scholen uit Pijnacker-Nootdorp (19 scholen):

Afname door scholen	Aantallen	Gewenst percentage	Huidig percentage
Geen afname	1 van de 19	≤ 20%	5%
1 of meer producten	18 van de 19	≥ 80%	95%

2 of meer producten	13 van de 19	$\geq 70\%$	68%
3 of meer producten	12 van de 19	$\geq 60\%$	63%

Bovenstaande cijfers laten zien dat de participatie van de scholen is toegenomen. Alle cijfers over het afgelopen jaar liggen boven het gewenst percentage, met uitzondering van de verhouding binnen- en buitenproducten. Het aantal buitenproducten is gestegen met 13% van 167 in schooljaar 2016-2017 naar 189 in schooljaar 2017-2018, maar de groei van de binnenproducten was nog groter. Daardoor blijft het resultaat net iets onder het gewenste percentage.

Er zijn bijna geen scholen meer met een account die niets bestellen. De oorzaak van de toename in Delft ligt onder andere in ons "rondje langs de scholen". De onderliggende cijfers uit ons reserveringssysteem laten zien dat scholen die de afgelopen jaren niet actief waren na ons bezoek weer actief werden. Ook in Pijnacker-Nootdorp is er een hoge mate van participatie, maar met lagere percentages bij meerdere producten. De oorzaak van dit verschil ligt in het feit dat scholen in Pijnacker-Nootdorp per groep 1 product per jaar kosteloos konden bestellen en dat de daaropvolgende producten in rekening gebracht werden.

3. Afvalprojecten: Zwerfafval & Schoon Belonen

3.1 Zwerfafvalproject 2017

Dit project is uitgevoerd door Stichting Duurzaamheidscentrum De Papaver in opdracht van Gemeente Delft. Voor meer informatie over het project: www.papaverdelft.nl/zwerfafval. Hieronder volgt per deelproject een korte omschrijving, de doelstelling(en) en de resultaten. Alle doelstellingen zijn (ruimschoots) behaald.

Onderhoud bestaande contacten

De bestaande contacten zijn onderverdeeld in individuele Supporters van Schoon en actieve groeperingen; de eerste groep mensen gaat zelfstandig op pad met of zonder grijper om af en toe afval op te ruimen. De tweede groep bestaat uit verenigingen, buurtgroepen etc. die één of meerdere keren per jaar een actie opzetten om ergens afval op te ruimen.

Streefdoelen en resultaten 2017

- Er zijn 4 Zwerfafval-nieuwsbrieven verstuurd: in februari, maart, augustus en december
- De lijst van Supporters van Schoon en van actiegroepen is bijgehouden, incl. de materialen die zij hebben ontvangen.
- *Doel: Feedback krijgen van de Supporters en actiegroepen.*
Alle Supporters zijn gevraagd in de nieuwsbrief van december om hun feedback te geven, maar helaas is daar (nog) geen reactie op gekomen. Het formulier blijft op onze website staan. Wel zijn er bij alle acties enquêteformulieren ingevuld waarvan een verslag is gemaakt.
- *Doel: Minimaal evenveel acties/jaar door de bestaande actiegroepen als in 2016 (= 20).*

Dit is ruim gehaald: in 2017 zijn er 28 actiegroepen op pad gegaan, waarvan 13 nieuwe groepen (incl. 2 nieuwe scholen die later Schoon Belonen school zijn geworden). In totaal waren dit ruim 800 deelnemers, waarvan circa 400 nieuwe deelnemers (*mensen die nog nooit aan een opruimactie meegedaan hadden*).

Verder is De Schouw Delftse Hout uitgevoerd. Hierbij gaan organisaties en verenigingen in de Delftse Hout, betrokken Delftenaren en de verantwoordelijke ambtenaren (afdelingen bebording, BOR, veiligheid, groenpost en Wethouder Brandligt) langs aandachtspunten, met een focus op "Heel, schoon en veilig". Hieruit volgen actiepunten o.a. gericht op het verminderen van zwerfafval.

Tenslotte is het Nieuwjaarsvegen is weer ondersteund met vuurwerkafvalzakken en communicatie.

Aanboren nieuwe groepen & individuen

Om nieuwe mensen te bereiken moet een professionele zwerfafval-flyer gedrukt worden (zie ook punt 4). Verder stimuleren we bestaande en actieve Supporters om zich als een ambassadeur op te werpen bijv. in hun buurt of vereniging, waardoor zij nieuwe Supporters werven en/of acties opzetten.

Actiegroepen krijgen opruimmaterialen en assistentie in de organisatie en communicatie. Gebleken is dat niet iedereen zich na een actie ook aanmeldt als Supporter van Schoon (om diverse redenen). Deze personen zijn dus wel 'nieuwe actievoerders' maar geen 'nieuwe SvS'ers'. Mensen die zich wél

aanmelden als Supporter van Schoon (via een opruimactie of los daarvan) krijgen indien gewenst hun materialen en worden opgenomen in de lijst met Supporters (onder punt 1).

Streefdoelen en resultaten 2017

- *Doel: Het benaderen van 30 nieuwe groepen, waarvan 20 % (6 groepen) een georganiseerde zwerfafval-actie organiseert.*

In 2017 zijn er geen groepen specifiek benaderd, omdat er al veel nieuwe Supporters en actiegroepen op ons afkwamen. Zoals in punt 1 genoemd: zijn er in 2017 28 actiegroepen op pad gegaan, waarvan 13 nieuwe groepen (incl. 2 nieuwe scholen).

- *Doel: 200 nieuwe actievoerders (incidentele participatie).*
Resultaat: 400 nieuwe actievoerders.
- *Doel: 150 nieuwe Supporters van Schoon (permanente participatie).*
Resultaat: 217 nieuwe Supporters. Het totaal aantal staat nu op 799 Supporters.

Basisonderwijs en Educatie

Hieronder vallen 'Samenwerking met scholen' en 'Educatie'. Een aantal schoollocaties is reeds actief; de meeste daarvan maken deel uit van de pilot 'Schoon Belonen' en/of organiseren opruimacties met hun leerlingen. Wij onderhouden het contact met hen, ondersteunen waar nodig en brengen hun acties in beeld.

Behalve het activeren van scholen is educatie aangeboden in de vorm van gastlessen 'zwerfafval', met als doel om leerlingen en leerkrachten bewust maken van de problematiek, het bieden van een handelingsperspectief en hen motiveren om in actie te komen. Uit deze gastlessen kunnen zowel individuele Supporters voortkomen, als opruimacties, als een structurele(re) overeenkomst over het schoonhouden van de schoolomgeving.

Streefdoelen en resultaten 2017

- Onderhouden contacten en afspraken met reeds actieve schoollocaties (eind 2016 zijn dat 9 locaties).
- *Doel: Het aanbieden van een zwerfafval-gastles & geven van 10 zwerfafval-gastlessen aan nog niet actieve scholen.*

De banden zijn aangehaald met zowel Henk Schoonhoven (Toezichthouder gemeente Delft) als Avalex. Tussen september en december 2017 hebben zij samen 10 gastlessen gegeven.

Aangezien er al diverse goede educatieve programma's bestaan is ervoor gekozen om niet zelf gastlessen te geven, maar basisscholen te stimuleren de lessen af te nemen bij bovenstaande partners. Als er speciale verzoeken zijn verzorgt De Papaver zelf een gastles.

- *Doel: Uitbreiding actieve scholen van 12 tot 20 locaties.*
Alle scholen zijn via diverse communicatiemiddelen geïnformeerd over de mogelijkheden van gastlessen en ondersteuning bij interesse in opruimacties. In 2017 zijn 2 scholen die soms deelnamen aan een actie en/of een gastles hebben gehad doorgestroomd naar Schoon Belonen.

Communicatie & Zichtbaarheid

De naamsbekendheid van zowel De Papaver als Supporter van Schoon in relatie tot zwerfafval is verbeterd, zodat steeds meer Delftenaren weten dat De Papaver materialen beschikbaar heeft voor individuen of voor opruimacties en/of dat zij Supporter van Schoon kunnen worden en wat dat inhoudt.

Daarnaast is bekend dat 'zien opruimen doet opruimen'; als je weet dat je er niet alleen voor staat is het een stuk leuker om je in te zetten. Sommige mensen geven aan een zekere schroom te hebben op alleen op te ruimen, maar zij willen vaak wel participeren in groepsverband.

Om bovenstaande te bereiken zijn in 2017 veel verslagen van opruim-activiteiten en acties en van Supporters van Schoon verzameld en op papaverdelft.nl en de social media van De Papaver verschenen. Daarnaast is de pers regelmatig ingeschakeld. Ook de zwerfafval-expositie op De

Papaver uitgebreid met o.a. informatie, flyers en spellen en is de naamsbekendheid van het zwerfafvalproject vergroot door stands/kraampjes op evenementen.

Streefdoelen en resultaten 2017

- Doel:** Ontwikkelen van mooi, bruikbaar en zo duurzaam mogelijk promotiemateriaal m.b.t. het zwerfafvalproject.
Dit is een flyer geworden op groeipapier, zie afbeelding.
- Doel:** Verslagen van minimaal 10 acties op de websites en social media m.b.t. het zwerfafvalproject en In totaal 30 berichten per jaar over (zwerf)afval op de websites en social media.
Resultaat: 15 berichten op de website van De Papaver (www.papaverdelft.nl/zwerfafval) en 67 berichten op de Facebook-pagina van De Papaver m.b.t. zwerfafval, met een potentieel bereik van zo'n 30.000 mensen.
- Doel:** Versturen van minimaal 10 persberichten per jaar m.b.t. het zwerfafvalproject.
Resultaat: deze zijn verstuurd, waardoor er vele verslagen, berichten en artikelen zijn verschenen op social mediakanalen van derden, in kranten en op de radio, zowel plaatselijk als landelijk (Radio 1, Nederland Schoon). In heel 2017 zijn er (voor zover ons bekend) 19 artikelen in de media verschenen.
- Doel:** Ontwikkelen van een aantrekkelijke en stimulerende expositie op De Papaver m.b.t. het zwerfafvalproject.
De expo is in 2017 uitgebreid met informatie, flyers en andere aankleding (o.a. de zwerfafval-pop die Lientje gedoopt is door een bezoeker), en is continu in ontwikkeling. Daarnaast is er een touchscreen met spellen.
- Doel:** Aanwezigheid op 4 infomarkten i.r.t. het zwerfafvalproject
In 2017 hebben we 5x een stand of kraam gehad waarbij het zwerfafvalproject onder de aandacht is gebracht bij bezoekers: bij een evenement van Intratuin (januari), op de Lentefair van De Papaver (april), op de Delftse Hortusdag (mei), op het Oogstfeest bij Kinderboerderij Tanthof (augustus) en bij de Wetenschapdag in de Botanische Tuin (oktober). Bezoekers vinden informatie bij de kraam, kunnen zich inschrijven als Supporter van Schoon en meestal is er een spelletje om mensen naar de kraam te lokken (bijv. van een afstandje afval in een ring proberen te gooien).

Partners

Door het samenwerken met diverse partners in het zwerfafvalproject creëren we een groter bereik en meer mankracht; het coördineren kost dan minder tijd dan het ons zou kosten om alle doelstellingen in het zwerfafvalproject zonder deze partners uit te voeren.

In de afgelopen jaren hebben we diverse partners aan ons gebonden. Aan de ene kant zijn er de vele landelijke acties en evenementen op het gebied van zwerfafval (denk aan Keep it Clean Day, Burendag, etc.) die helpen om veel mensen te activeren. Wij sluiten ons daar zo mogelijk graag bij aan en stimuleren iedereen hieraan mee te doen en lenen zo nodig materialen uit. Aan de andere kant zijn er organisaties die dezelfde doelen nastreven als wij en zich graag samen met ons inzetten om een grotere impact te realiseren. Denk daarbij aan de landelijke Supporter van Schoon / NL Schoon die netwerk- en informatiebijeenkomsten organiseert en materialen en tips levert; de Stichting Mobiele Clowniek Fabriek die ons o.a. steunt tijdens evenementen door de aandacht van bezoekers te trekken, etc.

Streefdoelen en resultaten 2017

- *Doel: Aansluiten bij 3 (spontane) zwerfafval-actiemomenten*
We hebben 3 landelijke of internationale actiedagen ondersteund: Nieuwjaarsvegen (1 jan), Landelijke Opschoondag (25 maart) en Keep it clean Day (15 september).
- *Doel: Onderhouden van contacten met vaste partners i.r.t. het zwerfafvalproject (SvS/NL Schoon en SMCF)*
We zijn bij netwerkdagen geweest van Nederland Schoon en Rijkswaterstaat, waarbij nieuwe ideeën zijn ontstaan, en hebben contact gemaakt met de Plastic Soup Surfer. Verder is Stichting Mobiele Clowniek Fabriek een actieve partner die vele evenementen opleukt en er meerdere mensen bij betreft.
- *Doel: Vervolgen van samenwerking met Jouw Delft en ontwikkelen van een concreet plan m.b.t. het zwerfafvalproject*
Jouw Delft is helaas opgehouden te bestaan.
- *Doel: Binden van nieuwe partners m.b.t. het zwerfafvalproject*
De banden met Avalex zijn aangehaald m.b.t. educatieprogramma's. Verder bestaat er sinds sept 2017 een samenwerking met het Rode Dorp en de Bewonerscommissie van DebussyFlat, zij hebben materialen ter plekke en stimuleren de lokale bevolking om op te ruimen.

Toekomst

Gedurende 2017 zijn nieuwe ideeën ontstaan en nieuwe contacten gemaakt waardoor nieuwe mogelijkheden ontstonden, etc. We hebben, in overleg met de opdrachtgever, ingespeeld op kansrijke situaties die zich voordoen, in plaats van strak aan de vooropgestelde plannen vast te houden. We zijn flexibel omgegaan met ontstane kansen waardoor de meeste streefdoelen (soms ruimschoots) bereikt zijn, ondanks dat bepaalde plannen niet zijn uitgevoerd. Voor zover deze plannen en ideeën nog van nut worden geacht zijn ze in het plan voor 2018 meegenomen.

Monitoring en evaluatie

Hieronder vallen enerzijds de 3-maandelijkse evaluatiebijeenkomsten en het jaarverslag, en anderzijds het tussentijds overleg met de opdrachtgever en de projectadministratie.

3.2 Schoon Belonen 2017

De start van de pilot

Gemeente Delft doet vanaf 1 januari 2016 officieel mee met de pilot Schoon Belonen; De Papaver is ingehuurd om Delftse scholen aan deze pilot mee te laten doen. Eind 2015 is hiervoor door De Papaver een offerte ingediend aan de gemeente. De doelstelling luidde: “50% van alle scholen zamelt flesjes en/of blikjes in”.

Opzet van de pilot in Delft

Wij gaan plastic, metalen en drankkartons scheiden!

Wij gebruiken hiervoor de PMD-bakken die voor dit project zijn geleverd.

Wij bieden de bakken aan voor leging op de voor dit project afgesproken momenten.

Wij gaan zwerfafval opruimen in de omgeving! Wij kiezen de volgende optie:

Brons: wij houden het schoon in een straal van **50 meter** rond ons gebouw. Dit levert ons jaarlijks **€100,-** op in 2016 en 2017.

Zilver: wij houden het schoon in een straal van **100 meter** rond ons gebouw. Dit levert ons jaarlijks **€200,-** op in 2016 en 2017.

Goud: wij houden het schoon in een straal van **200 meter** rond ons gebouw. Dit levert ons jaarlijks **€300,-** op in 2016 en 2017.

In Delft is ervoor gekozen om scholen PMD te laten scheiden en ophalen. Scholen kunnen kiezen uit Brons, Zilver of Goud. Hieronder staat een deel van het inschrijfformulier waaruit blijkt wat de verschillende opties inhouden.

De focus ligt op de basisscholen van Delft. Er zijn 29 basisscholen, waarvan enkele meerdere vestigingen hebben. In totaal zijn er 40 vestigingen. De doelstelling van 50% deelname komt dan neer op 20 locaties. Middelbare scholen mogen ook meedoen, maar er wordt niet actief achter hen aangegaan.

De stand van zaken

Eind 2017 staat het aantal deelnemende schoollocaties op 16, waarvan 13 basisscholen. Een overzicht staat op www.papaverdelft.nl/onderwijs/schoon-belonen. In 2017 zijn alle scholen bezocht om te onderzoeken hoe het gaat met het scheiden van het afval, het opruimen van de omgeving etc.

Afvalscheiding:

Over het algemeen gaat het scheiden van het afval goed. Van Avalex ontvangt De Papaver wekelijkse registratieformulieren van de opgehaalde hoeveelheid PMD. Hieruit wordt het totaal aantal opgehaald bakken berekend en het gemiddelde aantal bakken per week dat de school deelneemt ([de bakkenteller](#)).

Zwerfafval rondom de school:

Het schoonhouden van de schoolomgeving gaat bij sommige scholen erg goed, bij andere zit er nog niet voldoende routine in. De genoemde reden is altijd: tijdgebrek/tijdsdruk. De kinderen vinden het erg leuk om te doen en het merendeel van de leerkrachten heeft een intrinsieke motivatie om mee te doen met het project (en doet het dus niet alleen uit verplichting door de directie).

Educatie:

Enkele deelnemers geven aan dat ze ondersteuning kunnen gebruiken bij de educatie: om de nieuwe lichten kleuters te leren wat PMD is, om de aandacht op het scheiden (nogmaals) te vestigen, of om de leerlingen te helpen met de vragen wat in welke bak moet. In het schooljaar 2017-2018 zijn

diverse gastlessen rondom zwerfafval en afvalscheiding opgenomen in het educatieve aanbod van De Papaver, waarop de deelnemers gewezen zijn.

4. Publieksactiviteiten

Inleiding

Ook in 2017 heeft De Papaver een veelheid aan activiteiten ontplooid voor zowel volwassenen als kinderen. Hierna volgt een overzicht van de tentoonstellingen, de speur- en ontdektochten en activiteiten in de schoolvakanties.

Naast de eigen activiteiten zijn er regelmatig workshops, lezingen en activiteiten die door derden worden georganiseerd. De Papaver houdt sinds 2016 een agenda bij op de website. Ook wordt via de facebookpagina en twitter aandacht gevraagd voor activiteiten van derden. Deze activiteiten staan niet vermeld in dit jaarverslag.

Overzicht aantal bezoekers

De Papaver wordt veel bezocht door scholen, buitenschoolse opvang (BSO's), individuele bezoekers en instellingen en bedrijven die bij De Papaver een ruimte huren en/of activiteiten ontplooiën. Het aantal bezoekers wordt bijgehouden door de vrijwilligers van de receptie. In 2017 is De Papaver bezocht door bijna 21.000.

Tentoonstellingen

Jaarlijks zijn er drie tot vier tentoonstellingen te zien over natuur, milieu en/of duurzaamheid, die voor iedereen, van jong tot oud, geschikt zijn. Bij de tentoonstelling is een speurtocht te doen voor kinderen. In 2017 waren de volgende tentoonstellingen te zien:

- *tot 29 januari 2017: Natuurfoto's vereniging voor Natuurfotografen West*

Er waren prachtige natuurfoto's te zien van de Vereniging voor Natuurfotografen West. Zij combineren hun passie voor de natuur met fotografie. Dat resulteerde in een mooie expositie. Gekoppeld aan deze expositie was een fotowedstrijd 'Herfst'. Hieraan hebben 26 personen meegedaan. De prijsuitreiking was in januari 2017. Het publiek kon stemmen uitbrengen en er was een deskundige jury vanuit de Natuurfotografen West.

- *Januari tot 21 maart: minitentoonstelling 'winter'*

Deze minitentoonstelling over de winter is door De tentoonstellingswerkgroep van De Papaver ontwikkeld.

- *3 februari tot 10 april: 'Fishing for litter'.*

De tentoonstelling was afkomstig van KIMO Nederland en België. Deze vereniging van 34 kustgemeentes zet zich in tegen vervuiling van de Noordzee. De tentoonstelling bevatte informatie over het project 'fishing for litter' en bracht de gevolgen van afval voor het zeeleven in beeld. Aan het project doen vissers mee die het afval dat ze in hun netten opvissen, meenemen naar het land. Kinderen konden o.a. op een minstrandje zoeken naar schelpen en allerlei soorten afval, strandmemory spelen, een strandvondstenquiz en een speurtocht doen.

- *27 maart tot 21 juni: Minitentoonstelling 'Lente'*

Deze minitentoonstelling over de lente is door De tentoonstellingswerkgroep van De Papaver ontwikkeld. Kinderen konden leren over de kip en het ei, koetjes en kalfjes, kikkerdril, lentebloeiërs en nog veel meer. Op het touchscreen kon je de lentequiz of het matchspel spelen over vogelkuikens die hun ouders kwijt zijn. Ook waren filmpjes over de lente te zien.

- *13 april tot en met 10 mei: expo 'Natuurlijk'*

De expo omvatte ruim 130 werken van leerlingen van atelier De Keet. Leerlingen, van 6 tot en met bijna 80 jaar, hadden boomschijven beschilderd en/of ruimtelijk vormgegeven. Allemaal geïnspireerd op het thema 'Natuurlijk'. Op Tweede Paasdag werd de tentoonstelling feestelijk geopend.

- *12 mei tot en met 16 juli: Bijenexpo*

Een expo om alles te weten komen over bijen. Bezoekers kregen een gratis zakje bloemenzaad, een leuke folder over hoe je bijen en hommels kan helpen en een instructie voor het maken van een zaadbom. Het Nederlands Genootschap voor Microscopie heeft speciaal voor deze tentoonstelling prachtige close-ups van bijen gemaakt. Zo kon je zien dat een bij en speciale uitsparing in haar poot heeft om haar voelsprieten schoon te houden.

- *21 juli Tot 14 november: 'Speuren naar sporen'*

Dieren kan je niet altijd zien, maar ze laten wel sporen na. In de tentoonstelling leerde je allerlei soorten sporen herkennen. Van afdrucken van poten en etensresten tot poepjes van insecten, vogels en zoogdieren. Deze interactieve tentoonstelling is ontwikkeld door de tentoonstellingswerkgroep van De Papaver. De tentoonstelling kan worden gehuurd.

- *16 november 2017 tot 27 februari 2018: De Eik – bo(o)mvul leven*

Deze tentoonstelling was afkomstig van IVN Veldhoven Eindhoven Vessem. De tentoonstelling laat de betekenis van de eik zien voor planten en dieren, en ook voor mensen. Veel dieren profiteren van de eik. O.a. de eekhoorn, vogels, gallen, muisjes en vele paddenstoelen zijn afhankelijk van de eik. Voor veel dieren is de eik bovendien een stapsteen, een plaats waar een dier tijdelijk een veilige rustplaats en voedsel kan vinden. Voor de mens is de eik altijd een belangrijke boom geweest: als houtleverancier natuurlijk en als geneesmiddel.

Speur- en ontdektochten

Het hele jaar door zijn er diverse speurtochten uitgezet. Deze hebben een relatie met het seizoen, de omgeving of met de tentoonstelling en wisselen regelmatig. Daarnaast zijn er het hele jaar door een aantal ontdektochten te doen. Een overzicht van alle tochten in 2017:

(Bijna) het hele jaar door

- *Ontdektocht Delftse Hout*

Sinds februari 2016 is deze tocht verkrijgbaar. Het is een verrassende ontdektocht door het Delftse Hout voor het hele gezin. Doel is om met andere ogen naar het gebied te kijken. Hij is te huur met een tasje met zoekkaarten, loep en kompas. De routebeschrijving kan los worden gekocht en is tevens verkrijgbaar in het Engels en Duits.

- *Kompastocht*

Met deze tocht ga je met een boekje met opdrachten en een kompas op avontuur in de Delftse Hout. Je leert hoe een kompas werkt en je komt van alles over de natuur te weten. De tocht is ook in het Engels verkrijgbaar en is een uitgave van de gemeente Delft.

- *Groen doet goed rugzak*

Deze rugzak bevat allerlei materialen ter inspiratie voor buitenactiviteiten, waaronder een wandelroute, natuurbingokaart, diverse zoekkaarten, vragenkaarten en de kaart '50 dingen die je gedaan moet hebben voor je twaalfde'. Deze kaart is uitgebracht in het kader van het project 'Groen doet Goed'. De bingokaart wisselt per seizoen. Zo kunnen de kinderen op zoek naar juist die dingen die dat seizoen typeren.

- *Zwerfafvalbingo*

Met een afvalgrijper, afvalzak en afvalbingokaart (met afbeeldingen van soorten afval) op pad. Zwerfafval rapen is nog nooit zo leuk geweest.

- *Er-op-uit!*

Een klapper vol met leuke opdrachten en activiteiten om met de kinderen in de natuur te doen.

- *Slootjespakket (van mei t/m/ september)*

Met deze rugzak en een schepnetje kun je zelf ontdekken wat er in de slootjes leeft.

- *Ontdek de Zintuigentuin: (tijdens de zomervakantie)*

Speurtocht door de zintuigentuin van De Papaver, waarbij aan de plantjes gevoeld, geroken en geproefd kan worden. Soms maken ze ook geluid.

Seizoenspeurtochten 2017

- *Speurtocht vroegbloeiers:* speurtocht voor kinderen vanaf 6 jaar over planten die als eerste in het voorjaar bloeien.
- *Knuffeldierensafari:* speurtocht voor de allerkleinsten: kinderen moesten op zoek naar 15 knuffels verstopt in de tuinen van De Papaver.
- *Fotospeurtocht in het Heempark.*
- *Zomerspeurtocht:* speurtocht met vragen over dieren en plantjes.
- *Vlinderspeurtocht:* speurtocht in het Heempark met vragen over vlinders.
- *Herfstspeurtocht:* tocht door het Heempark om diersporen te ontdekken.
- *Speurtocht 'raad het dier':* cryptische omschrijvingen van dieren, rara wie ben ik?
- *Pepernotenspeurtocht:* zoektocht naar afbeeldingen van voorwerpen die bij Sint en Piet horen
- *Sinterklaasspeurtocht:* tocht door de Heempark met meerkeuzevragen over Sint en Piet.
- *Snip de Sneeuwpop:* een zoektocht voor de allerkleinsten. De sneeuwpop is gesmolten en is zijn hoed, neus, knopen en nog veel meer kwijt.
- *Speurtocht Actief in de natuur:* een winterse fotospeurtocht door het Heempark om lekker actief bezig te zijn.
- *Kerstballentocht en Winterspelen 2016-2017:* Van 24 dec 2016 t/m 8 januari 2017, de traditionele speurtocht door de Delftse Hout (van Delftse Natuurwacht en De Papaver) met als thema 'Winter'. De tocht trok ruim 2000 deelnemers en er werden ca. 400 antwoordformulieren ingeleverd. De prijsuitreiking was op 15 januari 2017, gevolgd door natuurtheatervoorstellingen van Verba Producties.
- *Kerstballentocht en Winterspelen 2017-2018:* De tocht werd voor de 31e keer uitgezet met als thema 'De eik - een bo(o)mvol leven', passend bij de gelijknamige tentoonstelling in De Papaver. De prijsuitreiking vond plaats op zondag 14 januari 2018. Aansluitend verzorgde Peet Vermeulen van Verba Productie twee keer een leuke theatervoorstelling voor het hele gezin.

Vakantieactiviteiten

In de meeste schoolvakanties zijn er naast de speurtochten extra activiteiten georganiseerd voor jong en oud. Hieronder volgt een overzicht.

Voorjaarsvakantie 2017

Deze voorjaarsvakantie stond in het teken van de 'Winterspelen', georganiseerd door het samenwerkingsproject 'Groen doet goed'. Om de jeugd in en om Delft meer buitenvertier te bieden hebben Stadsstuinderij BuitenLeeft, Stadsboerderij en Waterspeeltuin BuytenDelft, Groenkracht,

Duurzaamheidscentrum De Papaver, de Delftse Natuurwacht en de IVN, de handen ineengeslagen om een groot aantal buitenactiviteiten te ontwikkelen. Zo zijn de 'Winterspelen' ontstaan. Ook de Heemparkcommissie en Kinderboerderij Tanthof zijn aangehaakt. De ambitie van de deelnemende partijen is om er een terugkerend event van te maken waar ieder jaar heel veel kinderen veel buitenpret aan beleven! Een kort overzicht van de activiteiten:

- 25 februari: 'Kom speuren naar de eerste bloesems'
- 26 februari: Overleven en ontdekken
- 27 februari: Levend kikker- & paddenspel
- 28 februari: Ontdektocht Vogels in het voorjaar
- 1 maart: Scharrelkids Winterspelen in de Wilde Stad
- 2 maart: Feest Kinderboerderij Tanthof
- 3 maart: Van de grond tot je mond tijdens de Winterspelen
- 4 maart: Poep en andere diersporen
- 5 maart: Struintocht met De Groen doet Goed rugzak

Meivakantie 2017

Ook de meivakantie was weer gevuld met leuke activiteiten voor jong en oud. 25 april: vleermuisexcursie

- 28 april: Wildplukavontuur met Tanja Hilgers
- 2 mei: Struintocht
- 3 mei: Sloopjes scheppen
- 4 mei: Overleven in de natuur
- 7 mei: Wilde kruidenwandeling met Tanja Hilgers
-

Zomervakantie 2017

In de zomervakantie van 2017 zijn er geen aparte workshops georganiseerd. Bezoekers hadden keuze uit het aanbod van vaste en seizoenspeurtochten, zoals het sloopjespakket, de er-op-uitklapper en de vlinder- en zomerspeurtocht.

Herfstvakantie 2017

Of het in de herfst nu lekker weer is of niet, bij De Papaver kun je altijd leuke dingen doen. Zo ook in de herfst van 2017. Er was weer een vol programma.

- 17 oktober: dierenspoor in gips maken
- 18 oktober: tekenen met een veer en inkt van galappels
- 19 oktober: braakballen pluizen

Overige publieksactiviteiten

Regionaal repair café

Op 12 februari kwamen Repair Cafés van Delft, Pijnacker-Nootdorp en Den Haag in De Papaver samen om kapotte spullen weer aan de praat te krijgen. Met alle soorten reparaties kon je terecht, zoals elektrische apparaten, maar ook speelgoed en textiel. In het Repair Café leren mensen op een andere manier naar hun spullen te kijken. En er opnieuw de waarde van in te zien. Het Repair Café draagt bij aan een mentaliteits- verandering. Die is noodzakelijk om mensen enthousiast te maken voor een duurzame samenleving. Maar bovenal wil het Repair Café laten zien dat repareren leuk is, en vaak heel makkelijk.

Duurzame lentefair

Op 2 april 2017 is voor het eerst een duurzame lentefair georganiseerd. Ruim tweeduizend bezoekers kwamen hierop af. Aan de markt deden 20 bedrijven en organisaties mee. De Papaver concludeerde

aan het eind van die drukke dag dat duurzaamheid niet langer iets is waar maar een paar mensen voor warm lopen. Jeremy Groeneweg, directeur van De Papaver: "Duurzaamheid, bewust omgaan met grondstoffen en milieu, daar lopen steeds meer mensen warm voor. Dat kun je afleiden uit de onverwacht grote drukte en de veelzijdigheid van het publiek dat ons zondag bezocht."

De biologische bakker, de duurzame groente, de kraam met kruidenthee, de volledig afbreekbare verf, de bijenkasten, soep van restjes, woningisolatie: de duurzame ondernemers die deze andere en producten aan de man brachten, onderschrijven dat er zondag in De Papaver iets bijzonders aan de hand was.

Wegens het succes is De Papaver van plan om het evenement elk jaar te herhalen.

Kerstbomen

Net als in 2016 was het in 2017 mogelijk om bij De Papaver een kerstboom te adopteren via www.adopteereenkerstboom.nl. In 2017 was de uitgifte gekoppeld aan een kerstevent op 9 en 10 december. 's Middags konden de kerstbomen worden opgehaald en konden bezoekers van alle leeftijden meedoen creatieve kerstworkshops. Vrijwilligers schonken winterthee uit eigen tuin en warme chocomel. Ook blijkt het aanbod aan kerstevementen in Delft e.o. groot.

2017 liet een toename van het aantal geadopteerde bomen zien. In 2017 zijn er 98 kerstbomen geadopteerd, een kwart door personen die ook in 2016 de boom in huis gehad hadden.

Duurzame shop

In onze shop worden diverse duurzame producten aangeboden, zoals tassen en kussens gemaakt van overgebleven materialen, en honing gewonnen in de regio Delft. Onze vrijwilligers uit de tuinen zorgen voor een zelfgemaakt aanbod van olie, crème. Daarnaast zijn er educatieve materialen te koop, zoals loeppotjes, zoekkaarten en boekjes over tuinieren. En tot slot diverse nestkasten voor vogels en insecten. Vooral de honing en de producten uit de tuinen van De Papaver worden veel verkocht.

Kinderfeestjes

De Papaver had in 2017 3 pakketten die speciaal gemaakt zijn voor kinderfeestjes:

- Vossentocht (7-9 jaar)
- Fladderaars in de nacht (6-12 jaar)
- Slootjespakket (4-12 jaar)

Vooral het Slootjespakket was in 2017 populair. Deze is 12 keer uitgeleend. De andere pakketten ieder 1 keer.

Tuinen rond De Papaver

De drie tuinen van Duurzaamheidscentrum De Papaver zijn het bezoeken waard als oases van rust en ruimte, waar de zintuigen geprikkeld worden door de heerlijk geur van kruiden, rozen en lavendel. De tuinen worden onderhouden door een grote actieve groep vrijwilligers.

5.Verhuur vergaderruimtes

De verhuur van vergaderruimtes vormt een belangrijke inkomstenbron voor de Papaver. Mede door deze inkomsten kan de Papaver haar missie uitvoeren.

Onder de noemer 'Vergaderen in het groen' worden verschillende zalen aangeboden. Doordat De Papaver gelegen is in een groengebied en zelf verschillende mooie tuinen heeft, kunnen de huurders genieten van een 'buiten'-ervaring gecombineerd met een vergadering, training of cursus.

Uiteraard is alle koffie en thee duurzaam en fairtrade, en is de catering biologisch. Daarmee kan De Papaver ook met deze economische activiteit haar duurzame visie promoten.

Overzicht verhuur in 2017

De Papaver heeft in 2017 vier zalen te huur aangeboden: de Papavero, Vallmö, Tuinkamer en de Amapola. In totaal zijn de zalen 224 keer verhuurd, waarvan 189 keer aan Non-Profit organisaties met 25% korting. Daarbij zijn de zalen 48 keer verhuurd aan groene (partner-) organisaties die bij De Papaver hun ontmoetingsplek voor vergaderingen en bijeenkomsten hebben. Het betreft de volgende organisaties:

- IVN Delft en IVN Zuid-Holland
- Deelstroom Delft
- Vereniging NatuurFotografen-West
- Lezingenwerkgroep (IVN, KNNV, Vogelwacht)
- Imkervereniging Delft
- Nederlands Genootschap voor Microscopie

6.Communicatie

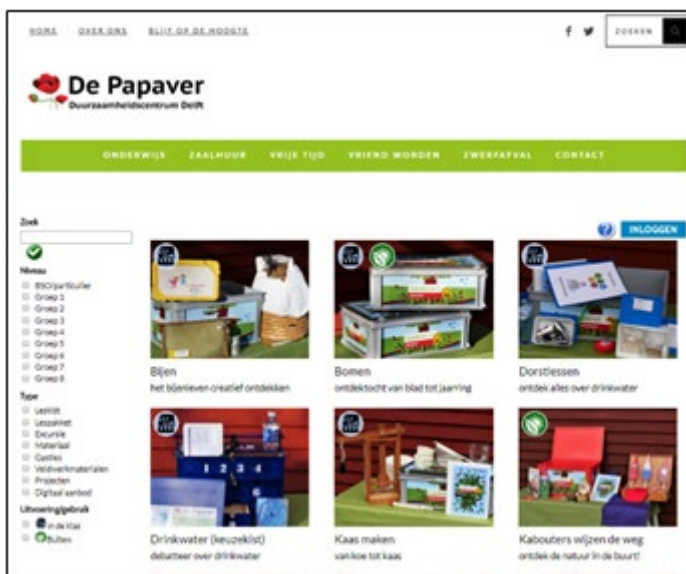

Website

Op www.papaverdelft.nl vinden alle belanghebbenden informatie over Duurzaamheidscentrum De Papaver. Eind 2017 is de website geanalyseerd door Albedo Communicatie, met als doel het verbeteren van de website voor leerkrachten die op zoek zijn naar Natuur- en Milieueducatie. De homepage (zie afbeelding) en het kopje 'onderwijs' zijn dan ook met name aangepast, maar ook de andere pagina's hebben een kleine make-over gehad.

Sindsdien zijn de menuopties: over ons, blijf op de hoogte, onderwijs, zaalhuur, vrije tijd (i.p.v. publieksactiviteiten), vriend worden, zwerfafval en contact.

In 2017 zijn er bijna 100 blogs geschreven, verdeeld over categorieën *vrije tijd*, *zwerfafval* en *scholen*. Dit zijn de nieuwe categorieën sinds december 2017 omdat er te veel overlap was in de oude categorieën. De meeste berichten staan in de categorie *vrije tijd*.

In 2017 is de catalogus waar leerkrachten het lesaanbod van De Papaver kunnen zoeken en reserveren ingebed in de website van De Papaver. Dit zorgt voor meer verbondenheid van het aanbod met De Papaver en ook de andere facetten van De Papaver. Ook de zoekfuncties zijn aangepast om het leerkrachten gemakkelijker te maken te vinden wat ze zoeken. Zie afbeelding of www.papaverdelft.nl/nmegids.

In 2017 was er geen analyse-plugin actief om de bezoekersaantallen te registreren.

Facebook

Op 1 januari 2017 had de facebook-pagina van de Stichting, www.facebook.com/papaverdelft 940 likes, op 31 december 2017 waren dat er 940. Gedurende het hele jaar zijn er 328 berichten geplaatst (tekst, foto's, video's, etc.). Van deze berichten hebben er 33 meer dan 1000 mensen bereikt, en 7 meer dan 2000. De populairste was een video-oproep voor nieuwe vrijwilligers met een bereik van 3450 mensen.

Twitter

Er zijn in 2017 ruim 70 berichten getwitterd op www.twitter.com/papaverdelft. [Aan het eind van het jaar had de pagina zo'n](#) 1000 volgers, en een gemiddeld maandelijks tweet-weergave van 12.000.

Nieuwsbrieven

De Papaver verzendt nieuwsbrieven via MailChimp. Mensen kunnen zich inschrijven op nieuwsbrieven voor het onderwijs (met name leerkrachten), voor hun vrije tijd en m.b.t. zwerfafval. Alle 3 deze doelgroepen bestonden in 2016 uit ongeveer 450 personen; dit aantal groeide gedurende het jaar in alle groepen. Zij hebben allemaal 4 nieuwsbrieven per jaar ontvangen. De nieuwsbrieven naar het publiek en Supporters van Schoon wordt door ongeveer 45% van de geadresseerden bekeken, bij de scholen is dit zo'n 15-25% (Het landelijk gemiddelde ligt op 21%).

Pers

De Papaver heeft een persadressen bestand, naar wie gedurende 2017 minimaal 1x per maand een bericht is gestuurd. Dit heeft geresulteerd in ruim 70 berichten in de diverse (lokale) kranten, waaronder een artikel na het éénjarig bestaan van de Stichting, gepubliceerd op 16 juli 2016 in het AD Delft (zie foto). Daarnaast is De Papaver ook meerdere keren te horen geweest op Stadsradio Delft.

7.Partners en samenwerking

Samenwerking is voor De Papaver van cruciaal belang. Vanuit de visie dat je samen meer bent én meer kunt, werken wij dan ook actief aan samenwerkingsverbanden met partners. Met name op het gebied van NME hebben wij duurzame samenwerkingsverbanden waarmee wij ons NME-aanbod vergroten. Maar ook op andere vlakken werken wij graag met partners samen.

Partners waar wij mee samenwerken:

- Gemeente Delft
- Gemeente Pijnacker-Nootdorp
- NME Gemeente Den Haag
- Avalex
- Stichting BuytenDelft
- Kinderboerderij Tanthof
- Botanische Tuin TU-Delft
- Imkervereniging Delft
- IVN Delft, Zuid-Holland en landelijk
- Stichting Delftse Natuurwacht
- Vockestaert
- Ikea Delft
- Stedenband Delft-Estelí
- Milieudedefensie
- Stichting Groenkracht
- KNNV, afdeling Delfland
- De Notelaer
- GDO – Gemeentes voor Duurzame Ontwikkeling
- Stichting BuitenLeeft
- Vogelwacht Delft e.o.
- Nederlands Genootschap voor Microscopie, locatie West
- Vereniging Natuur Fotografen-West

8. Bestuur en personele zaken

Bestuur

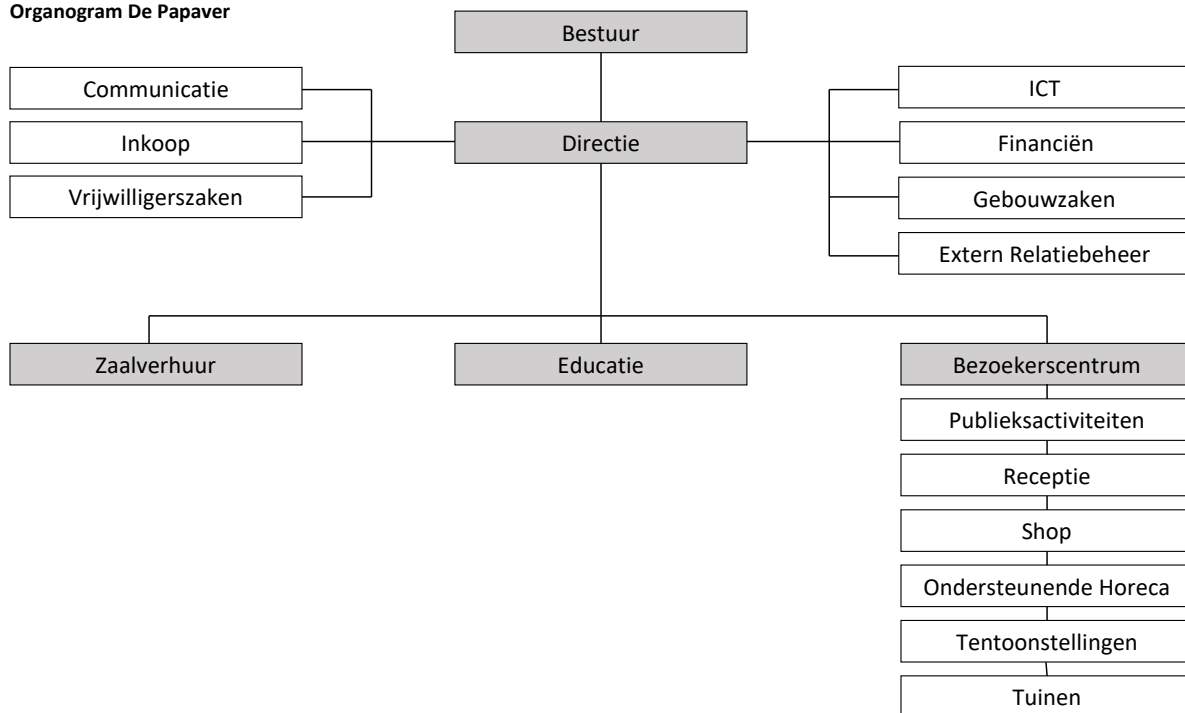
Het bestuur bestaat sinds de oprichting op 25 februari 2015 uit dhr. ir. K.M. van der Laan (voorzitter), dhr. P.A.J. de Bree (penningmeester/secretaris), dhr. E. Janzen (algemeen bestuurslid) en mw. ing. F.T. Rengers-Bredewout (algemeen bestuurslid). Het bestuur wordt bijgestaan door een adviseur en notulist mw. mr J.B. Cox-Matze. Volgens de statuten zijn zij benoemd voor een periode van vier jaar. Het bestuur zet zich onbezoldigd in. In 2017 heeft het bestuur 12 keer vergaderd.

Personele zaken

Het vaste personeel bestond voor 2017 uit een meewerkend directeur, een senior educatief medewerker en twee educatief medewerkers. Daarnaast was er via de gemeente Delft een medewerker gedetacheerd die de functie van medewerker facilities vervult.

De meewerkend directeur heeft de dagelijkse leiding over alle activiteiten van De Papaver. De (senior) educatief medewerkers voeren de NME en de projecten uit. De medewerker facilities richt zich op de verhuur van de vergaderzalen.

Organogram De Papaver

Vaste contracten

In 2017 heeft De Papaver bij de inhuur van haar medewerker de overstap gemaakt van een payroll constructie naar het zelf in dienst nemen van deze medewerkers. De Papaver heeft hiervoor gekozen omdat dit lagere kosten met zich meebrengt en omdat de positie van De Papaver door het bestuur stabiel genoeg wordt geacht voor de korte en langere termijn om deze verbintenissen aan te kunnen gaan. Hiertoe zijn arbeidscontracten opgesteld, pensioenvoorzieningen getroffen, is een extern salarisadministratie kantoor ingeschakeld, is een reiskosten voorziening ingesteld en is een verzekering genomen om arbeidsverzuim op te kunnen vangen.

Vrijwilligers

De Papaver wordt in haar activiteiten ondersteund door zo'n 70 vrijwilligers. In vrijwel alle organisatieonderdelen werken zij mee zoals bijvoorbeeld bij de NME, het gebouwonderhoud, de verhuur, en de financiële administratie. In het geval van het bezoekerscentrum wordt dit zelfs geheel, op de aansturing van de directeur na, door vrijwilligers gedragen. Onder het bezoekerscentrum valt, zoals u in het organogram kunt zien de publieksactiviteiten, receptie, shop, ondersteunende horeca, tentoonstellingen en de tuinen. Dat dit bijna volledig door vrijwilligers gedragen wordt is zeer bijzonder te noemen.

Daarnaast biedt De Papaver de mogelijkheid voor vrijwilligers die (tijdelijk) arbeidsongeschikt of (tijdelijk) werkloos zijn om werkritme en werkervaring op te doen. Zij vinden geregeld bij De Papaver een plek om een zinvolle bijdrage te leveren en hun tijd en energie op een constructieve manier in te zetten. Hiermee vervult De Papaver een belangrijke maatschappelijke functie.

Stageplaatsen

De Papaver heeft regelmatig plaats voor stagiaires. In 2017 hebben 8 jongeren een maatschappelijk stage gelopen bij De Papaver en hebben twee HBO studenten van de opleiding Landscape & Environment Management hun 3^e jaars stageopdracht bij ons afgerond.

9.Jaarrekening 2017

Balans per 31 december 2017

Actief	2017	2016
Vaste activa		
Gebouw	547.500	568.500
Financiële vaste activa		
Bijdrage Gemeente Delft	124.127	124.127
Vlottende activa		
Debiteuren	18.235	9.713
Overlopende posten		5.999
Liquide middelen	67.599	117.201
	757.461	825.540

Passief		
Eigen Vermogen		
Reserve	15.588	3.507
Resultaat boekjaar	17.938	12.081
Voorzieningen		
Onderhoud	210.127	210.127
Langlopende schulden		
Egalisatiereserve gebouw	308.000	325.600
Hypotheek Gemeente Delft	161.491	173.898
Kortlopende schulden		
Crediteuren	17.199	19.584
Reservering vakantiegeld	4.976	
Diverse schulden	22.142	80.743
	757.461	825.540

Toelichting op de Balans

Activa:

De waardering vindt plaats op basis van economische waarde. Het verschil tussen verkrijgingsprijs en de actuele waarde op het moment van verkrijging is verantwoord op een egalisatie reserve en in het fonds voor voorziening onderhoud.

Het gebouw wordt afgeschreven met jaarlijks gelijk blijvende bedragen. De afschrijving wordt vastgesteld op basis van de verwachte economische levensduur.

Aanschafwaarde

I juli 2015	€ 600.000
Afschrijving 2015	10.500
Afschrijving 2016	21.000
Afschrijving 2017	21.000

Boekwaarde 31-12-2017 € 547.500

Bijdrage Gemeente Delft.

Het pand aan de Korftlaan is per 1 juli 2015 overgenomen van de Gemeente Delft. De Gemeente heeft hiertoe een hypotheek verstrekt en een eenmalige bijdrage ter dekking van de hypotheeklasten. Fysiek wordt het verschil tussen de bijdrage en de hypotheek in 5 jaar afgelost.

Debiteuren.

Het saldo openstaande posten bedraagt € 18.235 Er is geen voorziening voor dubieuze posten opgenomen.

Liquide middelen.

Het saldo liquide middelen bestaat uit:

Kaspositie	€	617
Betaalrekening		21.413
Spaarrekening		45.569

Passiva**Voorziening onderhoud.**

De voorziening is gestort met een gedeelte van het verschil tussen de verkrijgingsprijs en de balanswaardering tegen economische waarde. De voorziening is gebaseerd op een meerjarig onderhoudsschema dat is verstrekt door de Gemeente Delft.

Langlopende schulden.

Egalisatiereserve gebouw.

Betreft de egalisatiereserve van het pand aan de Korftlaan en bestaat uit een gedeelte van het verschil tussen de actuele waarde op het moment van de verkrijging en de verkrijgingsprijs. Het saldo wordt gedurende de afschrijvingstermijn van het gebouw ten gunste van het resultaat geboekt.

De hypotheek is verstrekt door de Gemeente Delft ter financiering van de aankoop van het gebouw aan de Korftlaan. De hypotheek wordt in 5 jaar afgelost. Een gedeelte via de exploitatie rekening en een gedeelte via een specifieke bijdrage van de Gemeente.

Crediteuren.

De post bestaat uit diverse nog te betalen rekeningen uit de maand december 2015

Diverse schulden.

Er is een bedrag van €21.269 vooruit ontvangen betreffende een bijdrage voor projectactiviteiten.

Bestemming resultaat.

Het resultaat wordt toegevoegd aan het eigen vermogen.

Rekening van baten en lasten over 2017

Baten	2017	2016
Bijdragen NME	149.651	150.241
Huurontvangsten	54.407	51.661
Subsidies	19.601	34.408
Projecten	45.411	38.494
Diverse baten	29.919	22.526
Totaal baten	298.989	297.330

Lasten		
Personele kosten	164.630	155.455
Afschrijving op materiele vaste activa	3.400	3.400
Bedrijfskosten	33.733	42.306
Huisvestingskosten	20.989	50.773
Algemene kosten	51.338	28.977
Diverse lasten	6.961	4.338
Totaal lasten	281.051	285.249

Saldo winst	17.938	12.081
--------------------	---------------	---------------

Toelichting op de staat van baten en lasten.

Baten:

NME.

De ontvangsten van de natuur en milieu educatie zijn gebaseerd op een meerjarig contract dat is afgesloten met de Gemeenten Delft en Pijnacker- Nootdorp

Huuropbrengsten.

De totale bruto opbrengsten van de verhuur van de vergader locaties inclusief de horeca opbrengsten en overige verhuurde arrangementen.

Subsidie.

De subsidie is ontvangen van de Gemeente Delft als onderdeel van de privatisering. De subsidie wordt in maximaal 5 jaar afgebouwd.

Projecten.

De Papaver participeert in diverse projecten van o.a. de Gemeente Delft. De bruto opbrengsten van deze projecten worden in deze post verantwoord.

Diverse Baten.

De omzet van publieksactiviteiten, cursussen en de horeca (exclusief de horeca bij verhuur) worden vermeld bij diverse baten.

Lasten:

Personele kosten.

Deze post bevat de componenten Salarissen, Soc lasten, Pensioenpremies en reiskosten van de in dienst van de Stichting zijnde medewerkers.

De bestuursleden ontvangen geen bezoldiging

Afschrijving.

De afschrijving is gebaseerd op een resterende levensduur van 20 jaar en bedraagt

€ 21.000, - op jaarbasis. Na amortisatie ad € 17.600, - resteert € 3.400, - als exploitatielast.

Bedrijfskosten.

Dit zijn de operationele kosten, die de organisatie maakt zoals kosten op het gebied van ICT, telefonie, energie, schoonmaak, verzekeringen en dergelijke.

Huisvestingskosten.

Kosten gerelateerd aan onderhoud, belasting en de erfpachtcanon.

Algemene kosten.

Onder deze post vallen o.a. de inkoop- en andere kosten in het kader van de verhuuractiviteiten, de aanschaf van artikelen voor NME en Projecten en de kosten verbonden aan de tentoonstellingen.

Diverse lasten.

Bestaat o.a. uit de betaalde hypotheekrente ad € 3.838, -